

TRGOVSKI

Licejska knjižnica

Ljubljana

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Mredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Simon Gregorčičevi ulici.
— Dopisi se ne vračajo. — Št. pri čerkovnem zavodu v Ljubljani 11.953.

Naročnina za ozemlje SHS: letno 180 D, za pol leta 90 D, za četrt leta 45 D, mesečno 15 D; za inozemstvo: 210 D. — Plača in toži se v Ljubljani.

LETO VIII.

Telefon št. 552.

LJUBLJANA, dne 5. maja 1925.

Telefon št. 552.

ŠTEV. 52.

Proti ukinitvi celjske carinarnice.

Po odloku Generalne direkcije carin v Beogradu se ima s 15. majem ukiniti celjska carinarnica in se mora do tega dne končati likvidacija, nakar se vse agende celjske carinarnice prenesejo na glavno carinarnico v Maribor.

Povsem razumljivo je, da je povzročil ta nepričakovani odlok v vseh gospodarskih krogih v Celju in njegovem okolišu veliko vznemirjenje. Celjski pridobitni krogi so pred tremi leti s težkimi denarnimi žrtvami zgradili novo poslopje na Savinjskem nabrežju ter dali v njem carinarnici na razpolago lepe poslovne prostore, skladišče in stanovanja za uradnike. Poslopje ima pripasti pogodbeno po preteku 25 let državi. Lani se je pretvorila celjska carinarnica v oddelek glavne carinarnice v Mariboru.

Celjska carinarnica spada med najaktivnejše carinarnice v državi. Temu se ni čuditi, če pomislimo, da ima Celje bogato razvito industrijo, trgovino in obrt s širokim zaledjem, ki ga tvori v prvi vrsti Savinjska dolina. V podkrepitev važnosti in nujne potrebe nadaljnjega obstoja celjske carinarnice navajamo samo suho dejstvo, da se je preko celjske carinarnice v minulem letu uvozilo 8000 in izvozilo 1200 vagonov raznega blaga in da znašajo dohodki te carinarnice mesečno okroglo 2 in pol milijona dinarjev. Navedli smo nekaj glavnih razlogov, ki govorijo odločno proti ukinitvi carinarnice v Celju. Z ukinitvijo bi se blago v Celju radi novih stroškov seveda avtomatično podražilo.

Gremij trgovcev je imel dne 30. aprila zvečer v Celjski dom protestno zborovanje gospodarskih krogov iz Celja in celjskega okoliša proti tej ukinitvi. Zborovanje je bilo dobro obiskano. Otvoril in vodil ga je predsednik gremija g. R. Stermecki, ki je podal kratko statistiko in poročilo o poslovanju celjske carinarnice ter o doslej storjenih korakih, da se prepreči nameravana ukinitve. Debata, v kateri so nato posegli razni interesi, je bila vseskozi stvarna in je pokazala enodušnost vseh tukajšnjih gospodarskih krogov.

Prečitali sta se spomenici Gremija

trgovcev in Zveze industrijcev, naslovljeni na finančnega ministra in komunike demokratske stranke v Celju, ki se je istotako odločno zavzela za to vprašanje. Določila se je deputacija tukajšnjih industrijcev in trgovcev, ki naj gre v Beograd, da pri finančnem ministru intervenira glede ukinitve in izposluje preklic tozadavnega odloka direkcije carin.

Upamo, da bo uvidela Generalna direkcija carin neutemeljenost svojega odloka in da ga v interesu gospodarskega razvoja Celja in okolice takoj preklic.

Gospodarsko pismo.

Naš uvoz kave.

Statistika naše zunanje trgovine nam dokazuje, da so uvozili v l. 1922. 8026 ton surove kave. Po statistiki je došlo od te kave 4648 ton iz Anglije, 1899 ton iz Avstrije, a ostalih 1500 ton iz drugih držav: Italije, Zedinjenih držav, Grčije, Francije, Holandije. Iz Brazilije direktno se je uvozilo leta 1922. samo 41 ton. V letu 1923. je znašal celokupni uvoz 9178 ton, od teh 8290 ton iz Anglije, a ostalo iz Italije, Indije, Holandije in Francije. Iz Brazilije se je tudi leta 1923. uvozilo samo 34 ton kave.

Kdor bi ugotavljal izvoz uvožene kave po naši uradni statistiki, bi mislil, da oskrbuje našo državo s kavo skoro izključno samo Anglija ali njene kolonije. Vsak, čeprav le površen poznavalec produkcije kave, bo moral dvomiti, če je ta statistika pravilna. Vsa evropska tržišča so naravnost preplavljena z brazilsko kavo, kajti Brazilija pridelava 80% celokupne svetovne potrebščine na kavi. Marsikomu bi se zdelo čudno, da bi imela ravno Jugoslavija poseben razlog in poseben okus, da ne bi konzumirala običajne braziljske kave »Santos« in »Rio«.

Izvoru k nam izvožene kave moramo torej slediti izven območja naše carinske meje. Splošnoznano je, da se kava, ki se porablja pri nas, po večini kupuje in dovaža iz Trsta. Italijanska statistika kaže, da se je iz Trsta uvozilo v Jugoslavijo v letu 1922.: 5494 ton kave, torej tri petine našega uvoza, v letu 1923. pa 6401 ton, torej skoraj tri četrtine našega uvoza.

Ako to še nadalje raziskujemo, se prepričamo, da je došlo v Trst v letu 1922.: 34.230 ton kave, od teh 31.411 ton iz Brazilije, a le 254 iz angleških kolonij. V letu 1923. se je v Trst uvozilo 36.998 ton, od teh zopet samo iz Brazilije 32.928 ton, a iz angleških kolonij le 390 ton.

Zakaj se braziljska kava uvaža k nam pod tujim imenom?

Iz navedenih podatkov sledi, da se največji del kave, ki dohaja k nam, uvaža iz Trsta in da dohaja v Trst skoro izključno braziljska kava. Kakih večjih količin uvoza angleške kave italijanska statistika niti ne omenja. Zaradi tega je izključeno, da bi bila kava, ki se uvaža k nam, angleškega izvora, ampak je skoro izključno braziljskega izvora. Zakaj se torej v naši uradni statistiki prekršča braziljska kava v angleško?

Vse to pojasnjuje le eno dejstvo: braziljsko blago se carini pri nas po maksimalni, angleško, holandsko, nemško, italijansko itd. pa po minimalni carinski tarifi. Za braziljsko kavo znaša carina 100 zlatih dinarjev za cent, za vse ostale pa samo 50 dinarjev. Naši konzumenti so dosedaj vedno pili braziljsko kavo »Santos« in »Rio«, a naše carinarnice so morale to kavo na podlagi spremnih dokumentov cariniti za angleško, nemško, italijansko, grško in drugo blago. Braziljska kava se torej prekršča v Trstu, Solunu, Hamburgu in drugih pristaniščih, preko katerih dohaja k nam.

Nedvomno je, da se s takim falsificiranjem dokumentov povzroča naši državi na leto preko 40 milijonov dinarjev škode. Zaradi tega je generalna direkcija carin v zadnjem času odredila, da morajo biti izvorna izpričevala za kavo v svrhu večje kontrole in verodostojnosti potrjena od konzulata one države, iz katere blago izvira. Dvomljivo je, če bo ta odredba imela kak uspeh. Braziljska kava bo šla tudi v bodoče svoja posebna pota, da bo mogla zatajiti svoj izvor in priti k nam pod tujim imenom, samo da se prepreči carinjenje po maksimalni tarifi. Dosedaj se je kava prekrščala največ v Trstu, v bodoče se bo najbrže v kakem drugem pristanišču, morebiti v Solunu in v Hamburgu, najverjetneje pa v Marselju. Eno je

gotovo, da ne bomo dobivali braziljske kave direktno niti v naša pristanišča, niti v naše svobodne cone v Solunu in na Reki.

Kaj se bo torej doseglo s to odredbo? Naši carinski organi bodo na en ali na drug način prevarjeni in država ne bo imela koristi, kakršno si obeta od maksimalne carine, naša pristanišča pa ne bodo mogla direktno uvažati kave, kolikor jo potrebujemo za domačo potrošnjo. Okoristili se bodo samo razni posredovalci, katerih je nebroj na potu iz Brazilije v Jugoslavijo.

Potreba pogodbenega razmerja z Brazilijo.

Vprašanje uvoza braziljske kave se da rešiti na povsem drug, za naše interese koristnejši način. Naši gospodarski odnosi so v nekaterih državah urejeni s trgovskimi pogodbami ali z običajnimi trgovskimi konvencijami, ki dovoljujejo pri medsebojnem prometu recipročno porabo minimalne carinske tarife za produkte pogodbenih držav. Z Brazilijo nimamo niti pogodbe, niti konvencije, da bi bilo v obojestranskem interesu, da stopimo v tem oziru v tesnejše stike. Od sedanjega nepogodbenega razmerja nimamo nikake koristi, ker se braziljsko blago pri uvozu v našo državo vsled napačne označbe izvora itak carini po ugodnostni tarifi. Nasprotno bi vsaj začasna trgovska konvencija z Brazilijo prišla v prilog celi vrsti naših izvoznih predmetov, katere že sedaj uvažamo v Brazilijo, deloma kot naše, deloma kot tuje blago.

Statistika naše zunanje trgovine dokazuje, da smo uvozili v Brazilijo v letu 1922.: 7098 ton cementa in leta 1923.: 2533 ton kalcijevega cinaida. V letu 1924. je uvozila naša družba »Split« za portland-cement v Brazilijo 16.403 tone cementa kljub vsej konkurenci Danske in Norveške, ki uživata za cement posebne ugodnosti. Izvoz našega cementa in izvoz organskih kemičnih izdelkov bi se mogel izdatno povečati, ker Brazilija tega blaga jako veliko porabi. Tako je na primer uvozila Brazilija cementa leta 1920.: 172.992 ton, leta 1921.: 156.862 ton, leta 1922.: 319.550 ton in leta 1923.: 228.404 tone.

Podatki, ki jih izkazuje naša statistika za izvoz v Brazilijo, so jako ne-

LISTEK.

Letalsko pravo.

Univ. prof. dr. Milan Škerlj.

(Po predavanju v društvu »Pravnikov«.)

(Nadaljevanje.)

B. Obligacijsko pravo.

O službenih pogodbah letalskega osebja zakoni ne govorijo, ravno tako ne o prevoznih pogodbah. Vprašanje pa je važno, ker gre za rešitev, ali se uporablja obče državljansko ali trgovinsko pravo, zlasti za prevozno pogodbo in za službeno pogodbo trgovinskih pomočnikov. Po čl. 890. trg. zak. je prevoznik, kdor obrtno vrši prevoz blaga po kopnem ali po rekah in notranjih vodah. Podjetje, ki prevaža samo blago po zraku, torej pri nas ni trgovinsko v smislu trgovinskega zakonika. Pač pa se besedilo zakona — čl. 272., št. 3. trg. zak. — ne protivi pojmovanju, da bi bilo trgovec podjetje, ki se v večjem obsegu bavi s prevozom oseb (posli zavodov za prevoz ljudi). Mislil zakon na to seveda ni in iz dejstva, da zakon te posle ime-

nuje v eni sapi s prevozniki in v nasprotju s prevozom blaga in oseb po morju, bi se dalo sklepati, da obrtnega prevoza ljudi po zraku ni smatrati za trg. posel. Vendar menim, da jasnemu besedilu ne delamo sile z nasprotnim mnenjem, in če nam star zakon dovoljuje uporabo na nove prilike, moramo biti zadovoljni. V kolikor bi se poleg prevoza potnikov, izvrševanega v večjem obsegu, vršil tudi prevoz blaga, bi tudi ta tvoril postranske trgovinske posle in za te posle bi se morale uporabljati norme trg. zakonika. Vsekakor velja za uslužbenca zavodov za prevoz potnikov z letali zakon o službeni pogodbi trg. pomočnikov in sicer po § 1. Za uslužbenec podjetij, ki bi se bavila samo s prevozom blaga po zraku, bi pa mogel ta zakon veljati le po § 2, če bi smeli smatrati, da ta podjetja spadajo pod obrtni red, ki — naravno — o prometu po zraku še ne govori. Toda bivše avstrijsko trgovinsko ministrstvo je izdalo narredbo z dne 22. oktobra 1912, po kateri je obrtno izvrševanje letalstva na temelju §§ 24. in 57. obrtnega reda proglašeno za koncesijonirano obrt. Zato bi menil, da velja § 2. zakona o trgovinskih po-

močnikih tudi za nameščence letalskih podjetij, ki bi se bavila samo s prevozom blaga. Če omenjeni naš zakon iz l. 1922. določa sicer, da spadajo koncesije za letalski promet v delokrog oddelka za zračni let, toda iz tega se pač ne da sklepati, da bi podjetja te vrste ne spadala več pod obrtni red; ta zakon je izpremenil za enkrat samo pristojnost za podeljevanje koncesij te vrste.

C. Odgovornost za škodo posebej.

Kakor sicer pri vsakem tehničnem in prometnem napredku, so si tudi glede letal, čim so postala prometno sredstvo, stali nasproti razni interesi: gospodarski in civilizacijski — če hočemo tudi kulturni — interesi tehnike in prometa na eni, interesi onih, ki so bili po tem napredku prizadeti, ne da bi od njega imeli neposredne koristi, na drugi strani. Pokazalo se je kmalu, da tiče v letalu samem viri novih, doslej nepoznatih nevarnosti, da so te nevarnosti tem večje, ker so veliko težje preračunljive in mnogo neizogibnejše nego so nevarnosti drugih motorskih vozil, vstevši železnice, slednjič, da je dokaz krivde pri sko-

di, povzročeni z letalom in letom, oškodovancu dejanski redno povsem nemož. Zato niso glasovi, ki so se pojavljali v interesu mlade industrije in novega načina prometa za čim manj strogo uredeitev odškodninskega prava, v pozitivni zakonodaji, kolikor je bilo meni pristopno, prodrli nikjer. Zmagalo je mnenje, da glede odgovornosti za škodo, povzročeno z letali, ne more zadostovati načelo, ki vobče prevladuje v civilnem pravu, marveč načelo odgovornosti za zaskrbljeno škodo, nego da treba letalsko odškodninsko pravo urediti po načelu odgovornosti za izid (Erfolgshaftung). Povsod je prodril vidik: obče nevaren obrat se v interesu višjih kulturnih in gospodarskih interesov sicer dovoljuje, toda na lastno nevarnost in odgovornost obratovalca. V podrobnostih pa imamo v raznih zakonih premnogih razlik, ki pač kažejo, da dosedanje izkušnje še niso zadostovale za čim enotnejšo ureditev, kakršna bi bila potrebna za prometno sredstvo, ki je tako malo vezano na meje poedine države, kakor je baš letalo.

Avstrijski zakon iz leta 1919 določa, da veljajo do drugačne ureditve določbe §§ 1., 2., 3., 6.—9., 13., 14., odst. 2., in

popolni, ker se mnogi naši izdelki, ki se izkazujejo pri nas kot blago, uvoženo v Italijo in v Nemčijo, zbirajo v Trstu in v Hamburgu in od tu uvažajo v Brazilijo pod tujim imenom.

Se en razlog govori za to, da sklenemo z Brazilijo trgovsko konvencijo. Brazilija je dosedaj uporabljala pri uvozu naših izdelkov svojo normalno carinsko tarifo samo vsled tega, ker ni točno poučena, da se pri nas carini brazilsko blago po maksimalni tarifi. Poslovni svet, kateremu je dosedaj uspevalo, da je spravljaj brazilsko blago pod tujim imenom preko naše meje, se je vsled zadnjih odredb že začel obračati na braziljskega konzula v Trstu, naj posreduje

pri braziljski vladi, da se za represalijo pobira carina pri uvozu naših predmetov, predvsem cementa, po maksimalni tarifi, ki je dvakrat večja nego normalna. S tem bi bil uvoz našega cementa v Brazilijo popolnoma onemogočen. Domneva se, da so slične proteste poslale tudi že direktno braziljski vladi nekatere tržaške trgovske tvrdke.

Braziljska vlada bo brezdvoma pospeševala težnje naše vlade, ako bo hotela z njo skleniti trgovsko konvencijo, ker je tudi v njenem interesu, da se ne dela ovir pri uvozu njenega blaga v našo državo, odnosno da pride to blago pod pravim imenom v našo državo.

Gibanje cen v veletrgovini.

(Po beograjskem Privrednem pregledu.)

Doba	poljedel. pridelki	živina in produkti	sadje in zelenjava	gradivo	kolonij. blago	industr. izdelki	celotni indeks
povprečje leta 1913	100	100	100	100	100	100	100
januar 1923	2740	1901	912	2240	1954	2830	2098
januar 1924	2295	2626	910	2062	1667	2618	2034
februar 1924	2380	2888	994	2062	1685	2618	2101
marec 1924	2433	2479	1005	2092	1709	2523	2040
april 1924	2351	2290	969	2060	1683	2484	1973
maj 1924	2245	2082	1036	2132	1681	2292	1911
junij 1924	2158	2211	1123	2161	1711	2340	1984
julij 1924	2188	2317	1203	2161	1712	2389	1995
avgust 1924	2256	2482	1347	2097	1709	2402	2049
september 1924	2108	2417	1401	2154	1547	2246	1978
oktober 1924	2080	2394	1670	2145	1549	2048	1981
november 1924	2019	2520	1726	2257	1602	2102	2037
december 1924	2115	2544	1836	2265	1608	2207	2112
januar 1925	2164	2263	1859	2191	1531	2067	2012
februar 1925	2212	2009	1850	2346	1521	2015	1993
marec 1925	2191	2009	1859	2444	1542	2079	2009
april 1925	2181	1881	1982	2438	1538	2029	2005

Totalni indeks cen se je tekom meseca aprila t. l. samo neznatno znižal (za 4 točke) tako, da se mora smatrati, da je ostal neizpremenjen. Kljub temu izkazujejo posamezne skupine večje izpremembe, posebno živina in sadje. Skupina živina se je znižala za 128 točk ali za 6%. V tej skupini so se znižale cene za govedo, prašiče in prašičjo mast. V skupini sadje so se zvišale cene za vino in žganje v celoti za 123 točk ali za 6,5%. Ostale skupine ne izkazujejo

nikakih večjih izprememb. Poljedelski pridelki so se znižali za 10 točk. Od kolonijalnega blaga so se cene znižale za kavo, ker se običajno na kavo sedaj pobira carina po maksimalni tarifi. Riž in olje sta se pocenila. V skupini industrijski izdelki so se cene znižale za 2%.

Tekom meseca aprila se niso izvršile v našem narodnem gospodarstvu nobene večje izpremembe. Dinar je bil cel mesec sorazmerno stabilen.

Ustroj in pristojnost obrtnih sodišč.

Dne 8.—10. marca t. l. vršile so se dopolnilne volitve prisodnikov obrtnega sodišča v Ljubljani. To naj bo povod, da vnovič očitamo v glavnih obrisih ustroj obrtnih sodišč in ob enem ponovimo zakonita določila za njih pristojnost.

Obrtni red z dne 20. decembra 1859, št. 227 d. z., obsegal je v svojem VI. poglavju določila, zadevajoča obrtno pomožno osebje. To poglavje bilo je nadomeščeno z novim in sicer z zakonom z dne 8. marca 1885, št. 22 d. z., s katerim zakonom so bili dani osobito tudi predpisi glede sporov iz delovnega, učnega in meznega razmerja, obseženi v §§ 87. do 87.c. V smislu teh zakonitih določil imeli so

v navedenih sporih med obrtniki, ki niso spadali v nobeno zadrugo, razsojati posebni razsodniški zbori (kolegiji). V kolikor niso bili pristojni niti ti razsodniški zbori niti razsodniški odbori kake zadruge niti v smislu zakona z dne 14. maja 1869, št. 63 d. z. ustanovljena obrtna sodišča, imelo je v sporih iz delovnega, učnega in meznega razmerja, dokler je to razmerje trajalo ali pa če je bila tožba vložena vsaj tekom 30 dni po prestatku označenega razmerja, razpravljati in razsojati politično oblastvo.

§§ 87. do 87. c bili so pa razveljavljeni v smislu §§ 39. zdaj veljavnega zakona o obrtnih sodiščih z dne 27. nov. 1896, št. 218 d. z. in so bili ob-

enem razveljavljeni tudi vsi drugi zakoniti predpisi o stvarih, katere je urejal novi zakon. Vsi označeni spori spadajo od dne, ko je zakon stopil v veljavo, pred obrtno sodišče, kjer pa tega ni, pred okrajno sodišče.

Pričela so se na to ustanovljati obrtna sodišča in sicer v nekaterih glavnih mestih kakor Dunaj, Gradec, Brno, Krakovo, Lvov, Černovice in Trst pa tudi v nekaterih večjih industrijskih mestih osobito na Češkem, Moravskem in v Šleziji.

Z min. naredbo z dne 15. julija 1909, št. 212 d. z. ustanovilo se je kot dvajseto tudi obrtno sodišče v Ljubljani, ki je pričelo delovati 1. decembra 1909. Število prisodnikov bilo je določeno na 48 in njih namestnikov na 28, število prisodnikov prizivnega sodišča v obrtnih sporih pa na 12. Ko je pa izšel zakon o trgovskih pomočnikih z dne 10. januarja 1910, št. 20 d. z., ki v § 41. določa pristojnost obrtnih sodišč tudi za spore, urejene s tem zakonom, če je na službodajalčevo podjetje uporabljati predpise obrtnega reda, se je z ministrsko naredbo z dne 8. novembra 1910, št. 198 pomnožilo število prisodnikov obrtnega sodišča in njih namestnikov vsakih za štiri in prisodnikov prizivnega sodišča tudi za štiri. Voliti jih ima z isto min. naredbo novoustanovljena volilna skupina, obstoječa iz službodajalcev in službojemalcev, katerih spori spadajo po § 41. zak. o trgovskih pomočnikih pred obrtno sodišče. Zdaj volijo prisodnike, njih namestnike in prisodnike prizivnega sodišča štiri volilne skupine in sicer: skupina I. veliki obrati izvemši trgovske obrate 16 prisodnikov, 8 namestnikov in 4 prisodnike prizivnega sodišča, skupaj 28, skupina II., mali obrati izvemši trgovske obrate 20 + 12 + 4 = 36, skupina III., vsi trgovski obrati 12 + 8 + 4 = 24, in vsled zakona o trgovinskih nastavljenicah novoustanovljena skupina IV. 4 + 4 + 4 = 12, tako da znaša skupno število prisodnikov obrtnega sodišča v Ljubljani 52, njih namestnikov 32 in število prisodnikov prizivnega sodišča 16.

Polovico vseh prisodnikov in njih namestnikov volijo v označenih štirih skupinah podjetniki, polovico pa uslužbenci. Volijo jih za dobo štirih let in ima vsaki dve leti polovica izstopiti in sicer v enakih delih iz skupine delodajalcev in delojemalcev.

Aktivno volilno pravico imajo podjetniki, kojih obratovališča so v okolišju obrtnega sodišča in na koje se razteza pristojnost obrtnega sodišča.

Volilna skupina delavcev obstoji iz vseh v označenih obratih zaposlenih moških in ženskih delavcev, ki so dopolnili svoje 20. leto. Aktivne volilne pravice nima, kdor je pod skrbnikom, v konkurzu, v kazenskosodni preiskavi, pod obtožbo ali kaznijo in kdor vsled obsodbe ne sme biti po zakonu voljen v občinski zastop.

Pasivno volilno pravico ima vsak moški državljan, ki ima aktivno volilno pravico, je 30 let star in svojepra-

ven, nimajo je pa oni, ki bi se zaradi kazenskosodne obsodbe ne smeli namestiti pri sodnji (obsojenici radi hudodelstva, ali pa iz dobičkarije izvirajočega ali javni navednosti nasprotujočega pregreška ali prestopka, ali pa zaradi kateregakoli prekoračenja zakona obsojeni na šestmesečno ali daljšo kazen na svobodi). Izvolitev sme odkloniti:

1. Kdor je nad 60 let star,
2. kder ima hibo, ki ovira uradno poslovanje,
3. kdor je v zadnji volilni dobi posloval kot prisodnik,
4. kdor ne stanuje v okolišju obrtnega sodišča.

Krajevna pristojnost ljubljanskega obrtnega sodišča razteza se na okoliš okrajnega sodišča ljubljanskega. Prestojati je pa pristojnost po legi obratovališča, v kojem je delavec zaposlen, če pa izven obratovališča podeluje ali predeluje za podjetnika surovine ali negotove izdelke, pa kraj opravljenega dela ali izplačevanja mezde.

Stvarno pristojno je obrtno sodišče v sporih zaradi mezde, v sporih o začetu, nadaljevanju in razvezi delovnega ali učnega razmerja, o odškodninskih zahtevah iz tega razmerja, v sporih zaradi izročitve ali vsebine delavskih knjižic ali spričeval in iz tega izvirajočih odškodninskih zahtev, v sporih iz pripadnosti podpornim blaginjam, v kolikor nimajo odločevati v to svrhu določena razsodišča, v sporih zaradi stanovanj, v delavnih hišah in slednjič medsebojnih sporih delavcev istega podjetja zaradi zahtev iz skupno prevzetega dela.

Obrtno sodišče razpravlja in sodi v senatu, sestavljenem z predsednika ali njegovega namestnika in iz dveh prisodnikov, izmed katerih mora biti eden podjetnik (uradnik državnih obratov, uradnik prevoznega ali tovarniškega podjetja), drugi pa delavec.

Predsednika obrtnega sodišča in njegovega namestnika imenuje pravosodni minister ter morata biti za sodnijsko službo usposobljena sodnijska uradnika. Uradujeta pod sodnijsko prisego. Prisodniki in njih namestniki morajo pa s prisego obljubiti, da bodo svojo službo izvrševali vestno in nepristransko.

Proti razsodbam obrtnega sodišča imajo stranke pravico priziva na deželno sodišče, vendar pa v sporih do 100 K le iz razlogov ničnosti. Ta vrednostna meja se je s § 3. min. naredbe z dne 12. februarja 1920, št. 133 Ur. l. povišala na 500 K.

V sporih zaradi višjih zneskov je pa priziv v obče dopusten in ga je prijaviti pri obrtnem sodišču na zapisnik ali pa vložiti pismo, oboje pa tekom 14 dni po vročbi pisane sodbe, kadar sta bili pa pri razglasitvi sodb navzoči obe stranki, v 14 dneh po razglasitvi sodb.

Deželno sodišče kot prizivno sodišče razpravlja in sodi v senatu, obstoječem iz treh sodnikov, izmed kojih eden predseduje, in iz dveh prisodni-

16. avtomobilskega zakona po smislu tudi za motorska letala, torej ne za navadne balone. Vendar §§ 1. in 2. ne veljata za poškodbe oseb in stvari, če so se v času nezgode poškodovane osebe ali stvari prevažale na motorskem letalu ali je bila poškodovana oseba zaposlena pri obratu letala kot uslužbenec. To je izjema od § 4. avtomobilskega zakona, po katerem niso od posebne odgovornosti izvzete osebe in stvari, ki se prevažajo odplatno ali v obrtnem prevažanju ali v službi ali po nalogu katere izmed odgovornih oseb. Ko je tako avtomobilski zakon za letala utesnjen, je pa razširjen za letala kr g odgovornih oseb. Dožim je po avtomobilskem zakonu poleg lastnika odgovoren le voditelj, ki pri avtomobilu more biti vsakokrat le eden, se smatra pri letalu za voditelja cela posadka.

Po drugih zakonih je krog odgovornih oseb različen. Danska: lastnik in oni, za čegar račun se letalo rabi; Francija: obratovalec (l'exploitant); Italija: oni, ki je škodo povzročil — objektivno? tudi brez krivde? —, poveljnik letala in lastnik letala; Norveška: oni, za čegar račun se letalo rabi; Švica: oni, ki je za-

krivil (der Fehlbare) — poleg njega nosilec obratnega dovoljenja za letalo in obratovalec (Halter) letala; Uruguay: lastnik in vodnik; Venezuela: kakor Švica; Nemčija: obratovalec letala. Obratovalec je po nemški judikaturi oni, ki rabi letalo v času pripetljaja za svoj račun in ima ono oblast nad njim, katere je za rabo treba. »Za lasten račun« pomeni, da je obratovalec tisti, ki trpi stroške za vzdrževanje, obratovalna sredstva, osebje, ki pa ima tudi korist obratovanja. Obratovalec pa ni treba, da je obrtnik, korist je lahko tudi idealna. Tako bo pač tudi treba razumeti francoski »exploitant«. Pripominjam, da je po nekaterih zakonih mogoče obratovalca z lastnikom dovoljenjem registrirati na mesto lastnika kot nosilca prometnega dovolila za letalo.

Vprašanje, kako naj se določi krog oseb, ki so odgovorne za škodo, provzročeno z letom, je, kar se tiče vodnika, redno bolj teoretično: če vodnik ni obenem lastnik ali obratovalec, bo navadno uslužbenec, torej povprek oseba, ki ne bo imela gmotnih sredstev, da poravnava škodo. Dokaj težje je vprašanje, ali naj bo poleg obratovalca odgovoren

tudi lastnik. Gotovo je, da bo lastnik bolj pazil, komu prepušča letalo v obratovanje, če je soodgovoren; toda če daje letalo n. pr. v zakup, ne da bi bil sicer kakorkoli udeležen pri obratovanju, je taka odgovornost precejšnja krutost. Vsekakor treba krog odgovornih oseb jako previdno očitati.

Posebej še določa švicarski zakon, da so iste osebe odgovorne za škodo, ki jo v zvezi z obratovanjem letala napravijo ljudje, ki so v letalu (Insassen), na oseb in stvari. Vedno pa imata nosilec prometnega dovolila in obratovalec, dasti sta neomejeno in solidarno soodgovorna — tako so sploh povsod zavezane odgovorne osebe — regres zoper krivca. Venecolanski zakon — tako vsaj v prevodu, ki mi je na razpolago — nalaga soodgovornost za škodo, provzročeno po letalu, tudi osebam, ki so v letalu, če je škoda nastala vsled ravnanja z letalom, kar se pač pravi: kolikor so te osebe sodelovale pri enem ravnanju z letalom, ki je provzročilo škodo.

Nemčija: kdor rabi letalo brez vednosti in volje obratovalca, je odgovoren na mestu njega; poleg njega je odgovor-

ren obratovalec, če je bila raba letala omogočena po njegovi krivdi.

Vsi zakoni nalagajo povračilo nezakrivljene osebne in stvarne škode. Razlike pa so tudi tu, n. pr.: Danska: škoda na oseb in stvarih izven letala, pa tudi škoda, ki je pri pristajanju ali padu izven priznanega letišča bila na stvarih provzročena po ljudeh, ki so prihiteli. Francija: škoda na stvarih in osebah v polnem obsegu. Italija: vsa škoda na oseb in stvarih, ki je nastala kjerkoli in kakorkoli. Norveška: škoda na oseb in stvarih, ki se prevažajo z letali, se mora povrniti le, če je letalo splošno na uporabo za odplatek (torej ne za gosta na zasebnem sportnem letalu). Švica in Venezuela: tudi škoda, ki je nastala na kraju, kjer je letalo pristalo. Nemčija daje točne predpise o obsegu odškodninske zadeve za primer smrti in poškodbe, nadalje ureja medsebojno razmerje več odgovornih obratovalcev, bodisi, da so soodgovorni za škodo napram drugim osebam, bodisi, da je škoda nastala kateremu izmed njih samih.

(Dalje sledi.)

kov. Proti razsodbi deželne sodišča ni nadaljne pritožbe.

Tudi v rekurzih v kolikor so v postopanju pred obrtnim sodiščem dopustni, sodi deželno sodišče.

Pred obrtnim sodiščem smejo se stranke pustiti zastopati po svojih, po svojih nastavljenih ali poslovo- vodjih kot pooblaščenih. Sodrugi smejo jih zastopati le tedaj, če stran- ka izprika, da je zadržana ali da sama ne more zastopati svoje stvari. Zasto- panje po odvetnikih pri oblastnem so- dišču ni dopustno. Pred prizivnim so- diščem je zastopanje po odvetniku do- puščeno, ni pa predpisano.

Trgovina.

Ameriško žito na naših tržiščih. — V zadnjem času se pri nas vedno bolj širi dotok ameriškega žita. Cene za to žito se ne razlikujejo dosti od cen za našo pšenico. Ameriška pšenica je drobnejša nego naša, vsled česar mli- narji naše žito veliko rajše meljejo. Kljub temu ameriško žito prodira v na- so državo, posebno v Primorju in v Slo- veniji zaradi cenejšega prometa. Ame- riška pšenica stane v Postojni 4.35 in v Ljubljani 4.45 za 100 kg. Na zagrebški postaji stane že 4.50, v Osijeku pa 4.70. Nova bačka pšenica stane 4.65 do 4.75.

Avstrijska zunanja trgovina 1924. — Sedaj je izšla statistika, ki navaja konč- ne zaključke zunanje trgovine v letu 1924., obenem z odgovarjajočimi števil- kami za leto 1923. Tako moremo obe leti na drobno primerjati. Uvoz leta 1923. je znašal 1920 milijonov zlatih kron, leta 1924. 2395 milijonov, izvoz 1122 in 1368. Pasivnost leta 1922. je znašala 622 mili- jonov zlatih kron, leta 1923. 798, leta 1924. pa 1026 milijonov. Podamo kratko sliko obeh let, v milijonih zlatih kron:

Uvoz:

	1923	1924	+
Klavna živina	123.7	167.1	+ 43.4
Živila in pijače	501.0	648.5	+ 147.5
Mineralno kurivo	184.5	198.1	+ 14.1
Druge surovine in polfabrikati	422.2	513.0	+ 90.8
Fabrikati	689.4	867.8	+ 178.4

Izvoz:

	1923	1924	+
Klavna živina	14.8	11.5	- 3.3
Živila in pijače	16.4	31.9	+ 15.2
Mineralno kurivo	2.6	1.7	- 0.9
Druge surovine in polfabrikati	172.1	248.8	+ 76.7
Fabrikati	915.7	1074.6	+ 158.9

Vidimo, da so na pomnožitvi uvoza za 475 milijonov zlatih kron (24 odstotkov) od 1923 na 1924 udeležena v prvi vrsti živila in pijače, vključno klavno živino ter industrijske surovine in tudi fabri- kati sami; pomnožitev izvoza za 246 mi- lijonov ali 22 odstotkov gre pretežno na rovaš industrijskih izdelkov. Pasivnost se pa zniža, če upoštevamo tranzitni pro- met, dohodek iz ležarine in nevidni bla- govni izvoz.

Prodaja starih sodov se bo vršila dne 30. maja t. l. pri direkciji državnih železnic v Subotici. Predmetni oglas z natančnejšimi podatki je v pisarni Tr- govsko in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Prodaja starih avtomobilov, avtomobilskih gumijev in železnih odpadkov se bo vršila dne 4. junija t. l. pri Avto- komandi I. armijske oblasti v Petrova- radinu. Predmetni oglas z natančnejši- mi podatki je v pisarni Trgovsko in obr- tniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Obrt.

Čevljarški kongres. — Dne 3. maja t. l. se je vršil v Ljubljani jako dobro ob- iskan čevljarški kongres, katerega se ni- so udeležili le čevljarji iz vseh delov Slovenije, ampak v izrednem številu tu- di hrvaški čevljarji. Kongres je otvoril predsednik Zveze obrtnih zadrug v Ljub- ljani g. Franchetti, ki je kongres tudi sklical, da opozori merodajne činitelje na posebno težko krizo, katero preživlja čevljarška stroka. Kongresu je predse-

doval načelnik čevljarške zadruge gosp. Oblak iz Ljubljane in podal po pozdrav- nem nagovoru poročilo o uvozu čevljev iz inozemstva, o domači fabrikaciji in šušmarstvu. Tekom debate, ki se je o tem predmetu razvila, se je posebno opozarjalo na potrebo, da se rokodelski obrti v boju za svoj obstanek združijo, s tovarnarji in solidarno zahtevajo, da se tako rokodelske kakor tovarniške izdel- ke zaščitijo s carino pred umazano inozem- sko konkurenco. Debate o tem predmetu se je udeležil tudi zborniški zastopnik g. dr. Pretnar, ki je ob splošnem odobra- vanju v daljših izvajanjih pozdravil kongres in izčrpno utemeljil nujno po- trebo, da se za ohranitev malega obrtni- štvja čimprej podvzame najenergičnejše mere. Poročilo o davkih je podal zbor- niški konzulent g. Žagar. V svojem po- ročilu je uvodoma s praktičnimi primeri pokazal obhutnost davčnih bremen, po- sebno dohodnine in davka na poslovni promet. V nadaljnjih izvajanjih je ome- njal novo obremenitev, ki se je uvelja- vila z zadnjim proračunskim zakonom in podal v glavnih obrisih določila na- črta zakona o neposrednih davkih, kol-ikor zadevajo dohodnino in pridobnino. Poročilo o obrtnem šolstvu in obrtnem naraščanju je podal zvezni načelnik g. Franchetti, ki je v preglednih poljudnih besedah utemeljil potrebo nujne reform- ne smernice za pospeševanje nadaljeval- nega šolstva, vajenskih in pomočniških preizkušenj itd. Poročevalčeva izvajanja so navzoči burno odobrvali in jih tekom debate, v katere je poleg g. dr. Pretnarja posebno odlično posegel čevljarški moj- ster Berce, še s posameznostmi izpopol- nili. O organizaciji in taktiki je poročal čevljarški mojster g. Breskvar.

Oddaja voženj za progovno sekcijo v Ljubljani se bo vršila dne 11. maja t. l. Predmetni oglas z natančnejšimi podatki je v pisarni Trgovsko in obrtniške zbor- nice v Ljubljani interesentom na vpog- led.

Zlatorog terpentinovo milo,

najbolji domači izdelek, ne sme manjkati v nobeni trgo- vini! Vsaka gospodinja, ka- tega je prala enkrat s tem milom, ne bo več kupila dru- gega mila!

Iz naših organizacij.

Ogled tovarne platnenih izdelkov v Jaršah in nato pešizlet v Lukovico pri- redi za svoje članstvo in njihove sorce Trgovsko društvo »Merkur« za Slovenijo v Ljubljani v nedeljo, dne 10. majnika 1925. Spored prireditve: Zbirališče ob 7.30 zjutraj pred glavnim kolodvorom, odhod z glavnega kolodvora ob 7.55 zju- traj, po dohodu v Jarše ogled tovarne, po ogledu odhod v Lukovico, ob 1 uri popoldne skupno kosilo v gostilni pri Vi- dicu v Lukovici, popoldne prosta zabava in pevski nastopi, povratak z večernim vlakom. — Prijave za udeležbo spreje- ma društvena pisarna (Gradišče 17/L, telefon 552) do najkasneje četrta dne 7. maja zvečer. Prijava za vse udelež- ence obvezna, da se pravočasno naroči po- trebne vagone in zadostno kosil. — Odbor.

IV. redni občni zbor gremija trgovcev za Prekmurje v Murski Soboti se vrši dne 10. maja 1925 ob pol 2. uri popol- dne v restavraciji g. Dobray v Murski Soboti.

Razno.

Semenj v Padovi. V Padovi se vrši le- tos veliki semenj od 5. do 18. junija. Po- goji za razstavljalce so interesentom v pisarni Trgovsko in obrtniške zbornice v Ljubljani na vpogled.

Program 23. medparlamentarne kon- ference v Washingtonu. Svet medparla- mentarne zveze se je sestal v palači se-

Carina.

Carinski azijo povišan. — Minister za finance je brzojavno odredil, da se od 1. maja t. l. pobira od 1000 na 1100% povišani carinski azijo. Ta odredba znači vsekakor, da vlada še ne namerava v do- glednem času uveljaviti nove carinske tarife, ker bi sicer ne izkušala s tem nezadostnim sredstvom zaščititi našo in- dustrijo pred preobčutno inozemsko kon- kurenco.

Krajevna pristojnost carinskih uradov. — Generalna direkcija carin je pred kratkim naročila carinskim uradom, da smejo ocariniti samo ono blago, ki je iz inozemstva došlo za osebe, ki stanujejo v kraju carinarnice. Samo v primeru, da se bivališču naslovnika ni carinarnice, se sme blago ocariniti pri najbližji carinar- nici.

Carinski prejemki v drugi desetini me- seca aprila t. l. — V drugi desetini me- seca aprila so naše carinarnice pobrale 48.025.071 Din carine. Največ so pobrale carinarnice: v Beogradu 14.030.795 Din, v Zagrebu 7.601.079 Din, v Ljubljani 4.219.750 Din, v Skoplju 2.617.965 Din, v Subotici 2.326.746 Din, v Novem Sadu 2.299.383 Din in v Mariboru 2.256.303 Din. Od ostalih carinarnic v Sloveniji sta pobrali največ carinarnice na Jesenicah (460.177 Din) in na Rakeku (400.282 Din).

Promet.

Gradnja liške železnice. — Dela za zgradbo liške železnice jako napreduje- jo. Tračnice so položene že na 47 km dol- gi progi. Položiti jih je treba še na 20 km dolgi progi. Material je že na licu mesta, tako, da se sme sigurno računati, da bo progga do konca meseca maja do- vršena. Sedaj se izmenjujejo tudi trač- nice na progi Knin—Šibenik, ki so ja- ko obrabljene in onemogočajo na tej pro- gi intenzivnejši tovarni promet.

Po teh računih bi znašal primanjkljaj 27 milijonov funtov. Pa ni tako slabo, kakor izgleda. Carina in indirektni dav- ki se bodo gotovo zvišali, ne z ozirom na položaj trgovine, temveč kot zaključek neprestanega in rednega prirastka v uporabi. Narasla bo gotovo tudi dohod- nina, ker leto 1921., najhujše leto trgo- ske depresije, ni več vključeno v po- vprečnem triletnju za cenitev dohodkov. Potem pravijo tudi, da bo obdavčenje dohodkov korporacij — Snowden je bil to obdavčenje odpravil — prineslo letos spet kakšnih 15 do 20 milijonov funtov, i. t. d. — Upanje davkoplačevalcev se obrača na dva pomožna vira, kojih izra- bo nasvetujejo zakladnemu kancelarju Winstonu Churchill. Odstrani naj tri- letje za cenitev dohodkov, s čimer bi se dohodninski davek nekoliko znižal; fun- dirajo naj se penzije, ki obstojajo v dveh tretlinah iz vojnih pokojnin. — Splošno se lahko reče, da Churchill ne bo tež- ko spraviti proračun v končno ravnoves- je, pomožnih virov je dosti. Seveda, če bi se trgovini odprla spet boljša per- spektiva in bi se število brezposelnih znižalo ter s tem zvišalo število močnej- ših konsumentov, bi bila naloga finanč- nega ministra še dosti lažja.

Italijansko-ruski gospodarski odnosi.

— Novi poslanik sovjetske Rusije v Rimu g. Kergenčev je glede trgovinskih in splošnogospodarskih odnosov med Ita- lijo in Rusijo izjavil časnikarjem: Italija nam more dobavljati svoje industrijske in poljedelske proizvode in v resnici uva- ža Rusija iz Italije avtomobile, električ- ne stroje, zdravila in južno sadje. Tudi naš izvoz v Italijo je precejšnje važnosti, zadostuje tu omeniti žito in premog. Naši premoški ob Donu se naglo razvijajo, tako da bomo v kratkem mogli izvažati v Italijo večje količine premoga, kakor jih predvideva nedavno sklenjeni dogo- vor. Sovjetska vlada želi, da bi Italija zgradila v Rusiji naprave za one indu- strije, v katerih ima posebna izkustva kakor n. pr. kemične industrije — in da bi v to svrhu dala na razpolago lastne strokovnjake in lastne kapitale.

Narodni inštitut za pospeševanje ita- lijske podjetnosti s krediti v inozem- stvu. Po inicijativi italijanske vlade se je osnoval »Istituto nazionale di credito per il lavoro italiano all'estero«, ki ima nalogo, ne samo, da omili vprašanje ita- lijske hiperpopulacije, ampak da omo- goči ekspanzijo italijanske produktivne energije, pošiljajoč v inozemske države organizirano delavno moč, finančno podprto in sploh vođeno s strani tega za- voda. Želi se tedaj, da se slabo urejena emigracija nadomesti z izseljevanjem v inozemstvo ljudi, ki bodo ponosni na svojo lastno produktivno moč, katere bo- do spremljali v inozemstvo italijanski strokovnjaki, z italijanskim kapitalom, na katerem bo participiral tudi denar iz- seljencev samih. Želi se, da bi italijan- ski kapital ne prišel v korist tujcem, ampak Italijanom, čemur bi pomagala ta ustanova, katera pomeni miroljubno moralno in ekonomsko ekspanzijo Itali- je. — Italijanska vlada je, ustvarjajoč to ustanovo, hotela pokazati, da noče biti sama trgovec in finančnik in ni poverila ta posel neki banki, katero bi ona sub- vencionirala, ampak je prepustila in- stituciji sami skrb, da si najde denar med ljudstvom s podpisovanjem akcij. Zavod bo samostojen, upravljal ga bo, pod državno kontrolo, upravni odbor. Predviden je kapital v iznosu 100 mili- jonov italijanskih lir, ki je razdeljen na delnice po 50 lir. — Naloga inštituta je potemtakem sledeča: 1. Financiranje podjetij v italijanskih kolonijah in v ino- zemstvu, ako je v njih zaposlena pove- čini italijanska delavna moč. 2. Dajanje kavcij za prevzemanje poslov. 3. Podpore za investicije. 4. Financiranje v Italiji, vseh poslov, ki pospešujejo emigracijo. — Inštitut bo dajal vse potrebne infor- macije, a v glavnem se bo bavil z izdela- vo načrta za ekspanzijo italijanskega de- la. — Kapital zavoda se bo po potrebi zvišal. Emisijski novčani zavodi (Napoli- ska in Sicilijanska banka) bodo morali vpisati del obveznic od 3%. Delnice bodo nosile zajamčenih 3%. Po inici- jativi prefektur, so se osnovali v posa- meznih provincijah posebni odbori za propagiranje udeležbe na tem zavodu. Odziv je zbog nizke cene delnic precej dober, ali pripomniti je, da je rok za podpisovanje že podaljšan.

nata pod predsedstvom bivšega šved- skega ministra Adeharda. Medparlame- tarni svet je proučeval dnevni red za 23. konferenco, ki se bo vršila v Washingto- nu v dnevih od 1. do 13. oktobra. Dnevni red bo vseboval naslednje točke: Kofi- kacija mednarodnega prava, proučeva- nje krize parlamentarizma, razvoj vse- ameriške unije, ustanovitev evropske ca- rinske zveze, problemi manjšin in raz- orožitveno vprašanje.

Angleški proračun. Z 31. marcem se je končalo gospodarsko leto 1924/1925. Zaključilo se je s 799.5 milijoni funtov dohodkov in 795.75 milijoni funtov iz- datkov, torej s plusom 3.75. Skupaj s 45 milijoni iz fonda za poravnavo dolgov so ta prebitok porabili za amortizacijo državnega dolga. Izdatki za tekoče gospodarsko leto 1925/1926 izkazujejo v proračunu okoli 7 milijonov funtov več, kakor so bili lani. Takole računijo, v milijonih funtov:

Armada	44.5
Mornarica	60.5
Zračno brodogojstvo	15.5
Državni oddelki (ministrstva)	287.0
Skupna državna posojila	395.0
Skupni izdatki	802.5

Na podlagi sedanje davčne baze se bodo dohodki v tekočem gospodarskem letu znižali na 775.5 milijonov funtov in sicer takole:

Resnični dohodki	799.5
Odbitek iz proračunskih koncesij in nazadovanje v prodaji voj- nih zalog	24.0
	775.5

Vabilo

3. redni občni zbor

ki ga bo imela

trgovsko-industrijska delniška
družba „Merkur“ v Ljubljani

v petek dne 15. maja 1925 ob šestnajstih (ob štirih popoldne) v poslovnih prostorih tiskarne „Merkur“ v Ljubljani, Simon Gregorčičeva ulica št. 13.

Dnevni red:

1. Poročilo upravnega sveta in predložitev računskega zaključka za leto 1924.
2. Poročilo nadzornišva.
3. Odobritev bilance za leto 1924 in sklepanje o uporabi čistega dobička in podelitvi absolutorija.
4. Nadomestna volitev treh članov upravnega sveta.
5. Volitev treh članov nadzornišva.
6. Slučajnosti.

Glasovalno pravico na občnem zboru imajo po § 28. družbenih pravil oni delničarji, ki založe najkasneje osem dni pred občnim zborom, t. j. do vstetega dne 7. maja 1925, svoje delnice ali začasna potrdila o vplačanih delnicah II. emisije pri družbeni blagajni v Ljubljani, Simon Gregorčičeva ulica št. 13, kjer dobe legitimacije, ki se glase na njih ime in v katerih je navedeno število založenih delnic in nanje odpadajočih glasov. Vsakih pet delnic daje pravico do enega glasu.

Ce bi občni zbor ne bil sklepčen, se mora vršiti najkasneje tekom enega meseca nov občni zbor, ki je sklepčen ne glede na število navzočih delničarjev in na velikost zastopane glasnice.

V Ljubljani, dne 23. aprila 1925.

Upravni svet.

Ljubljanska borza.

Dne 4. maja 1925.

Blago. Les: hrastovi plohi, 54 mm, 2.90 m, 44 mm, 2.70 m, fco meja, den. 1400; cerovi krlji od 25 cm prem. napr., od 2 m dolž., fco nakl. postaja, den. 18, bl. 18, zaklj. 18; smrekovi hloidi od 25 cm prem. napr., 4 m dolž., fco nakl. post., den. 250; bukova drva, 1 m dolž., suha, fco meja, den. 25; hrastovi frizi, I. in II. vrsta, od 4 do 8 cm in od 25 do 60 cm, fco meja, 1 vag., den. 1380, bl. 1380, zaklj. 1380. — Zito in poljski pridelki: pšenica Rosafé, rinfusa, pr. Ljublj., bl. 465; otrobi pšen., deb., fco vag. Ljublj., bl. 215; otrobi pšen., drob., fco vag. Ljublj., bl. 190; koruza promptna, par. Ljubljana, bl. 225; oves makedonski, orig., par. Ljublj., den. 340; krompir rumeni, fco štaj. post., bl. 115; krompir roza, fco štaj. post., bl. 135.

Vrednote. 7% invest. pos. iz 1921, den. 61, bl. 62.5; loter. 2½% drž. renta za vojno škodo den. 162, bl. 163.5; Celjska pos. den. 200, bl. 200, zaklj. 200; Ljublj. kred. banka den. 225; Merkantilna banka, Kočevje, den. 110, bl. 124; Prva hr. štud., Zagreb, den. 795, bl. 800; Kred. zavod, Ljubljana, den. 190, bl. 200; Str. tov. in liv. bl. 134; Trboveljska prem. dr. den. 380, bl. 385; Združ. pap. Vevče den. 110, bl. 120; Stavbna družba den. 165, bl. 280.

Tržna poročila.

Ljubljanski trg. Goveje meso 17—20, svinjsko 20—25, slanina 24, salo 25, teleče meso 20—25, ovčje 15 Din 1 kg; kokoši 25—50, jajca 0.87—1.25 Din komad; mleko 3—3.50 Din liter, sirovo maslo 30—35, kuhano 40, zdrobljen mohant 10 Din 1 kg, smetana 25 Din liter, glavna solata 14 Din 1 kg, berivka 1.50 do 2.50, špinača in koprive 1.25—1.75 Din merica, šparglji 27, karfijola 12, grah v zrnju 4.50 Din merica, stari krompir 1.75, čebula 5 Din ki, česenj 0.75—1 Din glavica, redkvice 0.50 Din šopek, kislo zelje 2.50, kislja repa 2 Din 1 kg, drobnjak 0.25—2 Din šopek po velikosti, jabolka 5—12 Din kg, pomaranče 1—2.50, limone 0.50—1 Din komad. — V ljubljanskih trgovinah so za nekatera živila naslednje cene: moka »00«, mehka 7, ostra 7.25, sladkor, sipa 14.50, v kockah 15.50, v prahu 17, kava 50—80, žitna kava 12, riž 9—11 Din za kg, olje 23 Din liter. Podražila se je v zadnjem času žitna kava, dočim je olje cenejše.

Svinjski sejem v Mariboru (1. maja). Dogon 340 svinj, 6 koz, 1 ovca. Povprečne cene so bile: prasci 5—7 tednov stari 75—100, 7—9 tednov stari 125—150, 3 do 4 mesece 225—325, 5—7 mesecev 425 do 525, 8—10 mesecev 680—780 Din. 1 kg žive teže 13—14 Din, 1 kg mrtve teže 15 do 17—50 Din. Koze komad 250 Din, ovce 150 Din. Prodanih je bilo 198 komadov, kupčija precej živahna.

Čikaška žitna borza (1. maja). Pšenica: maj 160; september 142 in tri osminke. Rž: maj 112.50, julij 109.50, september 102 in ena osminka. Turščica: maj 107.50, september 112. Tendence čvrsta.

Povišanje cen nemških uram. — Kakor poročajo iz Frankfurta, so združeni nemški fabrikantje sklenili, da se cene žepnim in velikim uram povišajo za 5%.

KOVINSKI TRG OKOLI 20. APRILA.

Tudi po Veliki noči se evropski kovinski trg ni nič poživil. Položaj se je poostiril, v politični situaciji utemeljena negotovost je zelo neugodno vplivala na veselje konzumentov do nakupa. Povsod

velika rezerviranost. Nemška industrija je volitve s strahom pričakovala, Hindenburgova kandidatura je načela razna vprašanja, zlasti v inozemstvu, in bojijo se težkoč pri sklepanju trgov. pogodb. Politični položaj v Evropi je sedaj zelo napet in se zrcali prav jasno v gospodarstvu. Na kontinentu se javlja angleška konkurenca. Zlasti na Nemškem, kjer so cene še zmeraj nad svetovno-tržno notacijo. Kljub temu pa položaj železne in jeklene industrije vsaj v posameznih državah, ni povsem neugoden. Konsum dolgo časa ni kril potrebe; na Angleškem in Nemškem kupujejo na primer še zmeraj samo najnujnejše. Po volitvah so upali v Nemčiji na poživljenje trga, če bi bile izpadle za Marxa; ker so izpadle sedaj za Hindenburga, se bo upanje začelo umikati skrbi za bodočnost. Splošni položaj pravi, da se je stališče Anglije napram kontinentalnim državam zelo zboljšalo in da se bo v prihodnjih tednih čutil pritisk angleških cen na evropski kontinent.

Evropske eksportne cene so bile okoli 20. aprila te-le: železo v palicah 5/10 do 5/15 funtov, valjana žica 6/10 naprej, surova pločevina 7, srednja 8—8/10, fina 10.

Angleži so v marcu malo več producirali kakor v februarju, a samo zato, ker je imel marec več delovnih dni. Surovega železa so producirali 608.000 ton (v februarju 542.000), jekla 685.000 ton (652.000 v februarju, v lanskem marcu pa 817.000) Angl. statistika zun. trgovine izkazuje za marec lahen dvig eksporta v kovinski industriji. Eksportirali so 312.000 ton, v februarju 299.000 ton, v lanskem marcu pa 288.000 ton. A tudi uvoz se je nekoliko dvignil, 245.000 ton v marcu, 235.000 v februarju, 165.000 v lanskem marcu. Angleška poročila poudarjajo naraščanje in pišejo o nizkih cenah v Angliji, ki omogočajo angleškim producentom konkurenco na kontinentalnem trgu. Domači trg je slejkoprej zelo miren, a pravijo, da so zaloge zelo majhne in da bodo že pri prvih nakupih cene šle gor. Sicer so pa ostale cene tam, kjer so bile v prejšnjih tednih. — Češkoslovaški trg je nespremenjen. Obrat je zadovoljiv, tvornice imajo dosti naročil; sicer so zaloge sedaj nasičene, vendar pa gledajo v bodočnost popolnoma mirno. — Cene na nemškem trgu so se vdale pritisku konzumentov in inozemske konkurence. Podjetja se skušajo prilagoditi razmeram na trgu, trdijo pa, da so današnje notacije daleč pod nabavnimi stroški. V eksportu nobenega življenja, inozemske ponudbe so cenejše. Doma so prodajali približno po tehle cenah: železo v palicah 130 zlatih mark, valjana žica 140, surova pločevina 140, srednja 168, fina 190—210. — Fran-

coskem u kovinskemu trgu se ne kaže lepa bodočnost, to pa vsled finančnega položaja Francije in vsled splošne negotovosti. Dvig cene za surovo železo od 335 na 345 frankov na kupčijo ni dobro vplival in je vidno ponehala. Eksportna trgovina je trpela vsled reduciranih angleških cen. V hematitu huđa domača konkurenca, cena 420—430 frankov. Producenti pločevine so se po poročilih listov pridružili že obstoječemu kartelu in so cene fiksirali tako-le: surova pločevina 70 frankov za 100 kg, srednja 85, fina 102. Francoska februarjska produkcija železa in jekla je manjša kakor januarjska: surovo železo 637.000 in 696.000 ton, jeklo 569.000 in 608.000 ton. — Tudi belgijski domači trg se je poslabšal, tudi on čuti negotovost svetovnega železnega trga. Konflikt zaradi mezd so poravnali na ta način, da so se zadovoljili delavci s 5% znižanjem. Doma so tako-le prodajali: železo v palicah 550 frankov, tračnice 600, surova pločevina 670, srednja 725—735, fina 925—1000. — Luksemburška podjetja so imela višje cene kakor belgijska in francoska. Tovarne imajo naročil za daljšo dobo in ne kažejo posebnega zanimanja za eksportno trgovino.

Dobava, prodaja.

Dobave. Dne 15. maja t. l. se bo sklepnila v pisarni intendantskega skladišta Dravske divizijske oblasti v Ljubljani pogodba za dobavo olja, masti, fižola, makaron, zdroba, jesiha, sladkorja in kave. — Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije: Dne 20. maja t. l. pri komandah mesta v Otočacu in Sisku, dne 21. maja t. l. pri komandi mesta v Petrinji glede dobave mesa za garnizije Otočac, Sisak in Petrinje. — Dne 2. junija t. l. pri direkciji državnih železnic v Sarajevu glede dobave kositra in mehkega svinca. — Dne 4. junija t. l. pri direkciji državnih železnic v Sarajevu glede dobave mrežastega platna ter glede dobave vijakov (Whitworth).

Dobave. Direkcija državnega rudnika v Brezi sprejema do 20. maja t. l. ponudbe glede dobave jeklenih magnetov za induktorje, do 25. maja t. l. pa glede dobave jamskega kabla itd. — Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije: Dne 22. maja t. l. pri direkciji državnih železnic v Subotici glede dobave tiskarskih strojev. — Dne 26. maja t. l. pri direkciji državnih železnic v Subotici glede dobave volnenih mazalic. — Dne 29. maja t. l. pri direkciji državnih železnic v Sarajevu glede dobave orodja za opremo lokomotiv.

Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni Trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Josip Petelinc, Ljubljana

Na veliko! (blizu Prešernovega spomenika) ob vodi Na malo!

Priporočila potrebščine za šivilje, krojače, čevljarje, sedlarje, modno blago, pletenine, žepne robce, ščetke, sukanec, toaletno blago. Telefon 915

Edini tihi pisalni stroj z neomejeno trpežnostjo
L. C. SMITH & BROS., MOD. 8

brez najmanjšega ropota, ker so vsi tečaji na krogličnih ležajih.

Zastopstvo:

Ludovik Baraga, Ljubljana, Šelenburgova ul. 6./I.

Specijalna mehanična delavnica za popravilo pisalnih, računalnih in tehničnih strojev.

GROM

carinsko posredniški in spedijski bureau

LJUBLJANA

Kolodvorska ul. 41

Naslov brzojavkem:

„GROM“

Podružnice:

MARIBOR, JESENICE, RAKEK.

Telefon interurban

št. 454

Obavljajo vse v to stroko spadajoče posle najhitreje in pod najkvalitetnimi pogoji.

Zastopniki družbe spalnih voz S. O. E. za ekspresne pošiljke.

Širite „Trgovski list“!

Veletrgovina

A. ŠARABON

v Ljubljani

priporočila

špecerijsko blago

raznoverstno žganje

moko in

deležne pridelke

raznoverstno

rudninsko vodo

Lastna pražarna za

kavo in mlin za di-

lave z električnim

obratom.

CENIK NA RAPOLOGO!

Zaloga

moškega perila

tovarne „TRIGLAV“

Ljubljana

nasproti hotela „Štrukelj“

Najboljši

šivalni stroj

je edino le

Josip

Petelinc-a

znanka

Gritzner in Adler

za rodbino, obrt in industrijo

blizu Prešernovega spomenika

Ljubljana

Pouk v voženju brezplačen. Večletna garancija.

Delavnica za popravila

Na veliko Telefon 915 Na malo

TISKARNA

„MERKUR“

Trg. Ltd. d. d.

LJUBLJANA

Simon Gregorčičeva ulica

št. 13

Tiska časopise, posetnice, knjige, brošure, letake, cenike, pravila, lepake, vse trgovalne in uradne tiskovine itd. v eni in v več barvah

Lastna knjižarnica

Telefon št. 308

Radni pri post. št. 100

A. 12400